

Kısa ..Kısa Kısa..Kısa..K..

**Çikolata yapımı
3 bin yıldır biliniyor**

Cornell Üniversitesi'nden John Henderson öncülüğündeki arkeologlar, Orta Amerika ülkelerinden Honduras'ın kuzeyindeki Ulua

vadisinde yaptıkları kazıda buldukları çömlek parçalarında, çikolatanın kaynağı olan ve yalnızca kakao tarlalarında bulunan theobromine maddesinin kalıntılarını bulduklarını söyledi.

Arkeologlar, Orta Amerika sakinlerinin çikolatalı içecekleri, 3 bin yıldan daha uzun zaman önce bildiklerini ortaya çıkardı. Bu bulgu, çikolatanın bilinen 500 yıldan önce tüketilmeye başlandığını gösteriyor.

Arkeologlar, çömleklerin biçiminin, kakao'nun duğün ve doğum gibi önemli törenlerde sunulduğunu gösterdiğini de kaydediyor.

Arkeologlar, Orta Amerika sakinlerinin çikolatalı içecekleri, 3 bin yıldan daha uzun zaman önce bildiklerini ortaya çıkardı. Bu bulgu, çikolatanın bilinen 500 yıldan önce tüketilmeye başlandığını gösteriyor. Çömlek parçalarının I.Ö. 1100 yılına ait olduğunu belirten arkeologlar, böylelikle çikolatanın daha önce bilinen 500 yıl önce kullanıldığını ortaya çıkardıklarını bildirdiler.

**Palyaçolar
sevilmiyor**

İngiltere'deki Sheffield Üniversitesi tarafından hastanelerin çocuk

koşullarını geliştirmek üzere yapılan bir araştırmaya göre çocuklar palyaçoları sevmiyor, hatta yaşları daha büyük olanlardan onlardan korkuyor. Nursing Standart adlı dergide yer alan çalışma için 4 ile 16 yaşları arasında 250 hastayla görüşüldü.

**Bozuk paraya
güle güle**

Şubat ayından itibaren Köln ve Hamburg'ta bulunan tüm oto parklarda cep telefonu üzerinden bilet

alınabilecek. Park otomatlarında verilecek servis numaraları üzerinden sms ile araba plakası ve park edilen yer verilecek. Uygulama Mart ayında postdam'da, nisan ayında Berlin'de yürürlüğe girecek.

**Süper havuç
üretildi**

ABD'li uzmanlar, ekstra kalsiyum

sağlayan genetiği değiştirilmiş havuç üretti. ABD'de Baylor Tıp Fakültesi'nden bir ekip araştırmasında geliştirilen süper havuç, yiyeceklere normalden yüzde 41 fazla kalsiyum sağlıyor. Havuçlar, osteoporoz gibi hastalıkların tedavisine yardımcı ekstradan kalsiyum desteği sağlıyor.

Sevim AKYÜREK / Arkeolog

Freiburg Tarih ve Sanat Müzesi'nde " Ortadoğu Tanrıçaları'ndan Maria'nın Resimlerine" adlı bir sergi açıldı. Serginin ana temasını oluşturan binlerce yıllık tanrıça ve kadın idollerine Freiburg Üniversitesi - Bibel-Orient Müzesinden getirilmiş. Maria-Meryem Ana'ya ait tablolar, heykeller, kumaş ve halıya dokunmuş resimleri , grafikleri gerek Freiburg Tarih ve Sanat Müzesinden gerekse de özel koleksiyonlardan toplanmış. Toplam 300 eserden oluşan sergi 6.Nisan 2008 yılına kadar gezilebilir.

İkel insan için kadın vücudu gizemli bir güçtü. O'nun hamile kalması, acılar içinde çocuk doğurması kadının vücudunda yaratıcı bir gücün varlığına inancını oluşturdu. Kadına, içinde gizli bir güç taşıdığı düşünülerek klan içerisinde ayrı bir değer verildi. İlk insanlar mağarada yaşarken avın bereketli geçmesi için duvarlara büyük av sahneleri, koşan avlanan at ve bizon resimleri çizdiler.

Ama aynı zamanda bereketin simgesi olarak fil dişi, boynuz, kemikten özellikle çiplak kadın heykelleri yapıldı. Avrupa ve Güney

Sibirya'da bulunan birçok kadın heykeli, büyüsel güçlere inanç olarak tapınmada kullanıldığını belgelemiştir. Havalarda ısınması ile yerleşik hayata geçildiğinde doğanın toprağın yaratma gücü doğurganlığı ile eş tutularak kadın "ana tanrıça" toprak ana" olarak adlandırıldı. Çatalhöyük'te tapınak odalarının yanısıra tahılların içerisinde

kadın heykellerinin bulunması bunu kanıtlamaktadır. Ayrıca "idol" adı verilen küçük ve taşınabilir kadın heykelleri de yapılmıştır.

Toprağın, suyun, doğurganlığın, yaratıcılığın, bereketin sembolü ana tanrıça kültürünü heykeller, aynı zamanda anaerik dönemden ataerik sisteme geçişin de habercisiydi. Sergide Kuzey Suriye, Anadolu ve İsrail kökenli 10 bin yıllık küçük heykeller sergilenmektedir.

Zamanla çobanlığın ve çiftçiliğin erklerce yapılması, kadının üretimdeki yerini zayıflatı. Toplumda "ana tanrıça"nın yanında "erkek tanrı"da yer almaya başladı. Artık doğanın bereketi olması için erkek tanrı ile çiftleşmesi gerekiyordu. Bereket için yapılan bu evlilikler bahar ve bereket bayramları ile kutlandı. Toplum içerisinde sınıf farklılıklarının ortaya çıkmasıyla Tanrı ve Tanrıça adına görevleri tapınaklarda kral ve kral

laşırı yapıyordu. Bu gelenek Sümer, Babil, Hitit, Frig ve Hellen toplumlarında görülmüştür. Bu dinlerin çoğu yöresel olarak yaşamış, çok azı günümüze kadar devam etmiştir. Sergide bunlarla ilgili mührler, küçük heykeller, çifleşme ve kucaklarında bebeklerini emziren anne tasvir sahneleri vardır.

Neolitik-Kalkolitik çağ merkezlerinde, ana tanrıçalar her yere taşınabilecek kadar küçülmüş, yassılaştırılmış ve "idol" adı verilen baş, boyun ve gövdeden oluşan soyut biçimlere girmiş. Ayrıca yine bu dönemde "kutsal rahibe" ya da "koruyucu tanrıça" sınıfına ait kadınlar da "figürin" tarzında betimlenenek dini törenlerdeki yerlerini almaya başlamış. MÖ 3 binli yıllara yaklaşıldığında bakırın kolayla atışından tunç keşfediliyor. Bu madenle kesici aletler yapılıyor, taş, mermer gibi sert maddelerin işlenmesi kolaylaşıyor

Büyük taş blokların kullanımıyla ev, tapınak gibi yapılar yapılmaya başlanıyor. Değişen teknolojiyle birlikte tarımsal faaliyetler, hayvancılık gelişiyor, yaşam şekli değişiyor. Bu da ekonomik ve sosyal anlamda yenilikleri ve nüfus artışını beraberinde getiriyor. Küçük yerleşimler yerini, şehir-devletçiliklere bırakıyor. Büyük yerleşmeler kaos getiriyor, kaos yaşanmaması için de yönetici sınıfı ortaya çıkıyor.Madenin silah yapımında kullanılmasıyla birlikte erkeğin savaşçı gücü devreye giriyor ve erkekler savaşçı iktidarı ele geçiriyorlar. Ama ana tanrıça kültürü birdenbire yok olmuyor. Hititler'de Kubaba, Friglerde Kybele ile devam ediyor. Klasik çağlara geldiğimizde ise baş tanrı Zeus olsa da, bir süre tanrıların varlığından haberdarız. Tanrıçaların rolleri bölününce doğal olarak güçleri de azalıyor.

Daha sonraları köleliğin oluşumu toplumda tanrıyı gökte arama ihtiyacını doğurarak İsa tipini doğurdu. Katolikleri simgeleyen Bakire Meryem'ç

Maria'dır. Maria'ya tapınma düzeyinde saygı ile sanatın bütün türlerinde resmedilmiştir.

Eserler iki karşılıklı duvara yerleştirilmiştir. Bir tarafında tarih boyu kadının tanrıça, savaşçı, anne, hayvan ve bitkilerle birleştirilmiş özelliği ile eserler sergilenirken karşı taraftaki duvarda Maria'nın resimleri, ikonaları, fresk, kumaş üzerine resimleri ve tabloları ile kaplan-

mış. Kolay gezinme imkanı, tarih yolculuğunda size eşlik eden değerli eserlerin varlığı ile görülmeye değer bir sergi, Freiburg şehride köprüleri, çeşmeleri, binlerce ortacıdan kalma evleri, sanat, müzik, film ve uluslararası folklor etkinlikleri yapıldığı güzel bir şehir.

Bahar Yeli

Nihayet damlarda leylekler göründü
Upuzun gagalarnı takırdatan
Vefasız sandığımız turlar döndü
Geçen yıl gittikleri meçhul diyardan

Çiçek açmış ağaçlara bak ne güzel
Gel bizim olsun serçelerin neşesi
Gel seninle kırlara açılım gel
Neler vadetmiyor akar suyun sesi

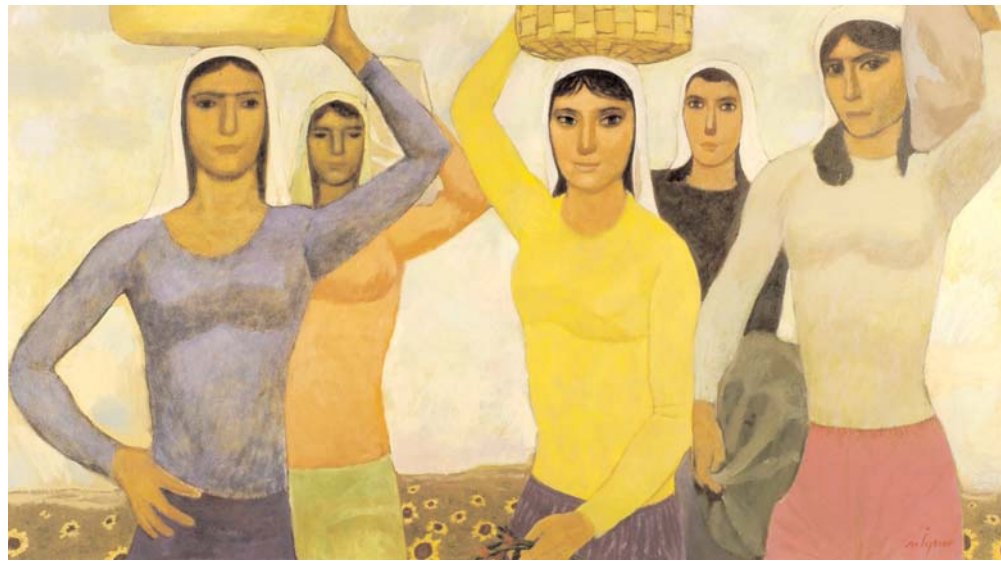
Şu yeşilliğin ta sonuna gideriz
Ne olduğumuzu unuttuncaya dek
İstersen havadan sudan bahsederiz
Yalnız adımlarımızla sevişerek

Uzamaya başladı günler sahidin
Güneşin batmak istemediği belli
Eteğini havalandırarak esen
Kış boyunca düşündüğüm bahar yeli

Cahit Sıtkı Tarancı

**Ömer
HAYYAM' dan**

Bilge yüce varlığın seyrine dalar ,
Gafil ise onda dostluk düşmanlık arar
Deniz deniz olduğu için dalgaların
Çöpe sorsan hep onun ,içindir dalgaları!

Daha çok, her biri birer öykü anlatan kadın yüzleri ile tanıyan Nuri İyem, Türk resminin sıra dışı karakterlerinden biriydi.

**Nuri İyem
(1915-2005)**

1915 yılında İstanbul'da doğan Nuri İyem, 1918'de annesi ve ablası ile birlikte Cizre'de bulunan babasının yanına gider. 1922'de ise, kendi sözleri ile ona anne ve babasından daha yakın olan ablasını kaybeder. Cizre'de tropikal sıtmaya tutulmuşken, güneşin nöbetlerinde gözünü her açtığında gördüğü o yüzü yıllar sonra resimlerinde tekrar keşfeder. Sanatçının ismiyle özdeşleşecek olan bu yüzler, esasen yitirilmiş ve tekrar keşfedilmiş öyküdür. Hayatı boyunca bir kara kule gibi önüne dikilen Güzel Sanatlar Akademisi ile

1933 yılında tanışır Nuri İyem. Yüksek Resim Bölümü'nün yarışmasını "Nalbant" adlı yapıtı ile kazanarak, ikinci kez akademiden birincilikle mezun olur. 1946'da ise Fethi Karakaş ve Ferruh Başağa ile birlikte Asmalımescit Sokağı'nda bulunan S. Önay Apartmanı'nın çatı katında ortaklaşa bir resim atölyesi kurar. Bu atölyede ders alan öğrenciler ilerleyen yıllarda "Tavanarası Ressamları" adıyla bir grup kuracaklardır.

"HER YÜZ BİR ÖYKÜ"

Nuri İyem, 1960'ların sonlarına doğru figür resminin temsil gücüne tekrar dönüş yapar. Bu sefer, adıyla özdeşleşecek olan kadın portreleri ile izleyicinin karşısına çıkar. Tanpınar'ın, "bir heykel kadar sınıksız, yeşil mehtap aydınlığı kadar zarif, geçmiş zamanın havasını içinde taşıyan eski fresk ve ikonalar kadar yalın" dediği bu kadın yüzleri, aslına bakılırsa onun politik dünyasının izleriyle yüklüdür.

Köyden kente göçün yoğunlaştığı, bireye ait sosyal hakların kadınlar aleyhine işlediği bir dönemin ürünüdür bu yüzler.

Mahur, çekingen, güzel, utangaç ve melankolik halleri ile bu yüzler, hem ölen ablasının hayali imgesi hem de zamanı aşan ikonik bir sembol olarak İyem'in sanatının billurlaşmış bir örneğidir. Sanatçının aynı tarihlere gerçekleştirdiği, Anadolu gerçekçisine ulusalcı bir bakışla yaklaştığı "göç" resimlerinde de, çalışın, emeğini topraktan çıkaran kadınlar sembolize edilmektedir. Nuri İyem'in bugüne kadar üzerinde çok durulmayan en karakteristik işleri kanımca onun portreleridir.

Aliye Berger'den Nasip İyem'e, Rifat Ilgaz'dan Erdoğan Saydam'a kadar farklı sosyal kesimden insanı keskin bir gözlem gücüyle kayda geçiren İyem, kendisine model olan kişilerin

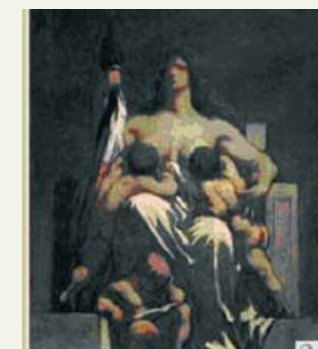

ruh halini, tercih ettiği rengin ve biçim anlayışının içerisine yedirir. Kişinin iç dünyası, resmin her santimetrekaresine yayılan bir atmosfer oluşturur. İyem'in aradığı şey benzerlik değil, yüzün gizledikleridir

**Honoré
Daumier**

(9. Şubat 2008 -
24. Ağustos 2008)

26 Şubat 1808 yılında doğan, 10 Şubat 1879'de ölen Fransız sanatçı Honoré Daumier'yi 200. yaşını onuruna 90 yapıtı ile yine bir Şubat ayında Eczacıbaşı Sanat Müzesinde yayınlıyor. Sanatçı için İsviçre Römerholz'da da 24 Ağustos'a kadar sürecek olan bir sergi açıldı. Fransız karikatürist, ressam, heykeltıraş Daumier, dönem iktidar politikalarını ve bunun toplumdaki yansımalarını yer yer çizimleri ve karikatürleriyle tanımlamıştır.

Honoré Daumier, 26 Şubat 1808'de Marsilya'da Jean-Baptiste Daumier adlı bir camcı ustasının

oğlu olarak dünyaya geldi. Yedi yaşına gelince, ailesiyle birlikte Paris'e yerleşti. Elinin, desen çizmeye yatkınlığı vardı. Bu nedenle, krallık müzesi yöneticisi Alexandre Lenoir'in yanında bir süre çalıştı. Daumier, daha çok antik sanata, Rubens ve Rembrandt'ın yapıtlarına yakın ilgi duyuyor, Louvre'da bu sanatçıların tablolarını inceliyordu. Bir ara Boudin Akademisi'ne girdi; orada halk ressamı Jeanron'a birlikte çalıştı.

Dergi, Louis-Philippe yönetimine karşı savaş açmıştı. Orada kralı obur bir adam olarak gösteren, "Gargantua" adlı deseni için, Louis-Philippe ile alay ettiği gerekçesiyle kovuşturma açıldı ve Daumier, Sainte-Pélagie'de altı ay hapis yattı. Dergi de 1835'te kapatıldı. Bunun üzerine, Daumier,

karikatürlerini bu kez "Charivari"de sürdürdü. O dönemde toplumsal savaşın organı olan bu dergi için Stendhal, kitlelerin seslerini duyurdukları bir yer deyimini kullanıyordu. Daumier'in orada çizdiği karikatürler arasında "La Fayette'in Batışı", "Yasal Karın" ve "Transtonain Sokağı" gibi yapıtları ün kazandı.

Ne var ki Daumier'in cumhuriyetçi görüşleri, 1835'te çıkarılan sansür yasasıyla iyice baskı altına alınmıştı: 1860-67 yılları dışında, 36 yıl çalıştığı "Charivari"de, taşbaskı desenlerine oldukça geniş bir yer verdi. Aslında 1830 Devrimi, Fransa'da genel bir karikatür tutkusunu yaratmıştı. Baudelaire bu dönemi, karikatür sanatçıları için bir "belle époque"

sayıyor haklı olarak. Krallık yönetimine karşı, sert bir saldırı görevini yüklenmişti karikatür. Transtonain Sokağı kırımını konu alan Daumier'in deseni, bu işlevi yerine getirdiği gibi, gerçekten büyük bir sanatçı olduğunu da kanıtlamıştı. Açıkça, bir karikatür değildi bu; seyrek rastlanan bir çizgi gücü taşıyordu.

1848 Devrimi'nden sonra bu tür desenlerini daha çok "La République"de çizdi. Şimdi Louvre'da bulunan 1848 tarihli ilk yağlıboya tablosu "Cumhuriyet", yeni yönetim tarafından düzenlenen bir yarışmaya aday gösterilmişti.

Daumier'in yapıtlarında, Paris yaşamının güncel sahneleri, demiryolu ve sokak görünüşleri, soyutlar, amatörler, avukatlar, sanatçılar, kentsoylular, iş adamları, çocuk ve kadınlar önemli bir yer tutar. 1840'da çizdiği "Paris Tipleri" ve 1845-48 yıllarını içeren "Adalet Adamları" dizileri, bu tür yapıtları arasında ön sırayı tutar. Daumier'in halktan kişileri kendi yaşam koşulları içinde gerçekçi bir üslupla gösterdiği yapıtları arasında, şimdiki New York Metropolitan Müzesi'nde yer alan "Üçüncü Mevki Vagonu" ile Lyon Müzesi'ndeki "Garda Bekleyiş", Peit Palais'deki "Satranç Oyuncuları" tanınmıştır. Bir ara da Rubens'in mirasçısı olarak Barok sanata döndü. Karşıt ışık - gölge değerlerini yaygın biçimde kullandığı bu tür resimlerinden "Kovalayan Nymphetler" (1848), "Değirmenci, Oğlu ve Eşeği" (1849) ön sırada gelir.

**Kızıldurdunun ünlü
bayraktarı öldü..**

Mayıs 1945'te Almanya'nı Reichstag binasının tepesine Kızıl Ordu Bayrağını diken Sovyetler Birliği kahramanı Mikhail Minin; 12 Ocak'ta toprağa verildi. 1941 Haziranında Vanino köyünde doğan Minin, Leningrada sünmesine katıldıktan sonra saldırıya geçip Hitler Ordularını Bertine kovalayan Kızıl Ordu birliklerinde , kızıl bayrağı taşıyan beş kişilik bir takımın elemanlarından biriydi. Kızıldordu Berlin'e girdiğinde , Reichtag'ın tepesine alman askerleriyle çatışa çatışa ulaştılar. Onlar büyük bir alman heykelinin üzerindeki bayrağı indirdiler ve kızıl bayrağı, pantolon kayışlarıyla aynı yere astılar. Bu sırada herhangi bir fotoğraf çekilmedi. Reichstag'ta dalgalan kızıl bayraklı ünlü fotoğraf ise, daha sonra , zaferi sembolize etmek üzere çekilmişti. 1945'te Minin savaşta hizmetlerinden ve diğer eylemlerinden ötürü Sovyetler Birliği Kahramanı ödülünü almıştı. Savaşın sonra ordudaki hizmetlerinden devam eden Minin , 1959'da askeri akademiden mezun oldu. Minin 1977'de Pskov'a gitti ve daha önceden almış olduğu bu şehre yerleşti. Ve Doğduğu bu şehirde de öldü.

(arkadaş)